İsraf Ve Cimrilikten Sakınmalıyız
Gönderen Kadir Hatipoglu - Mayıs 04 2023 01:00:00

İsraf Ve Cimrilikten Sakınmalıyız

بِسْمِ اللهِ
الرَّحْمَنِ
الرَّحِيمِ
وَالَّذِينَ
اِذَا
اَنْفَقُوا
لَمْ
يُسْرِفُوا
وَلَمْ
يَقْتُرُوا
وَكَانَ
بَيْنَ
ذَلِكَ
قَوَامًا "Onlar, harcadıklarında ne israf ne de cimrilik edenlerdir. Onların harcamaları, bu ikisi arası dengeli bir harcamadır." (Furkan, 25/67) Yüce Allah, göklerde ve yerlerdeki bütün varlıkları hizmetimize sunmuş هُوَ
الَّذِى
خَلَقَ
لَكُمْ مَا
فىِ
اْلاَرْضِ
جَمِيعًا
ثُمَّ
اسْتَوَى
اِلَى
السَّمَآءِ
فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ
‏سَمَوَاتٍ
وَهُوَ
بِكُلِّ
شَىْءٍ
عَلِيمٌ “O, yeryüzünde olanların hepsini sizin için yaratan, sonra göğe yönelip onları yedi gök hâlinde düzenleyendir. O, her şeyi hakkıyla bilendir.” (Bakara, 2/29)
اَلَمْ
تَرَوْا
اَنَّ اللهَ
سَخَّرَ

لَكُمْ مَا
فِى
السَّمَوَات&#16
16; وَمَا فِى
اْلاَرْضِ
وَاَسْبَغَ
عَلَيْكُمْ
نِعَمَهُ
ظَاهِرَةً
وَبَاطِنَةً
وَمِنَ
النَّاسِ
مَنْ
يُجَادِلُ
فِى اللهِ
بِغَيْرِ
عِلْمٍ وَلاَ
هُدًى وَلاَ
كِتَابٍ
مُنِيرٍ “Göklerde, yerde ne varsa hepsini Allah’ın sizin hizmetinize verdiğini ve açıkça yahut gizlice üzerinizdeki nimetlerini tamamladığını görmediniz mi? Yine de insanlar arasında, hiçbir bilgisi, yol göstericisi ve aydınlatıcı bir kitabı olmadan Allah hakkında tartışıp duranlar vardır.” (Lokman 31/20)
وَسَخَّرَ
لَكُمْ مَا
فِى
السَّمَوَات&#16
16; وَمَا فِى
اْلاَرْضِ
جَمِيعًا
مِنْهُ اِنَّ
فِى ذَلِكَ
لاَيَاتٍ
لِقَوْمٍ
يَتَفَكَّرُ&#16
08;نَ “Göklerdeki ve yerdeki her şeyi kendi katından (bir nimet olarak) sizin hizmetinize verendir. Elbette bunda düşünen bir toplum için deliller vardır.” (Câsiye, 45/13), bizler için sayısız nimetler yaratmıştır. Biz bunları saymakla bitiremeyiz وَاِنْ
تَعُدُّوا
نِعْمَةَ
اللهِ لاَ
تُحْصُوهَا
اِنَّ اللهَ
لَغَفُورٌ
رَحِيمٌ “Hâlbuki Allah’ın nimetini saymaya kalksanız onu sayamazsınız. Şüphesiz Allah, çok bağışlayandır,

çok merhamet edendir.” (Nahl,16/18)
وَاَتَيكُمْ
مِنْ كُلِّ
مَا
سَاَلْتُمُو&#16
07;ُ وَاِنْ
تَعُدُّوا
نِعْمَةَ
اللهِ لاَ
تُحْصُوهَا
اِنَّ
اْلاِنْسَان&#16
14; لَظَلُومٌ
كَفَّارٌ “O, istediğiniz şeylerin hepsinden size verdi. Eğer Allah’ın nimetlerini saymaya kalkışsanız sayamazsınız. Şüphesiz insan çok zalimdir, çok nankördür.” (İbrahim,14 /34). Fakat Allah’ın bu sayısız nimetlerinin bir kısmından emek sarf etmeden yararlanabilsek de, büyük bir kısmından yararlanabilmek için çalışıp çaba göstermemiz gerekmektedir. Çünkü sınırsız istek ve arzularımızı karşılayacak kadar her an bol miktarda üretilmiş mal bulunmaz. Bulunduğunda da, gelirimiz her zaman istek ve ihtiyaçlarımızı karşılamaya yetmeyebilir. Ayrıca dinen haram kılınmış alanlarda tüketim yapamayız. Meşru alanlarda ise dinimizin “israf etmeme” prensibine uymak zorundayız. Bu bakımdan yüce dinimiz İslam’da servetin harcanması teşvik edilmiş, ancak hem israfa varan harcamalar hem de cimrilik anlamına gelen harcamamak kınanmış; yüce Allah’ın, her şeyi bir ölçü ve denge ile yarattığı اِنَّا
كُلَّ شَىْءٍ
خَلَقْنَاهُ
بِقَدَرٍ “Gerçekten biz, her şeyi bir ölçü ve dengede yarattık.” (Kamer, 54/49) hatırlatılarak insanlardan her alanda olduğu gibi, harcamalarında da ölçülü ve dengeli olmaları istenmiştir. Nitekim yukarıda metnini ve mealini verdiğimiz Furkân sûresinin,
وَالَّذِينَ
اِذَا
اَنْفَقُوا
لَمْ
يُسْرِفُوا
وَلَمْ
يَقْتُرُوا
وَكَانَ
بَيْنَ
ذَلِكَ
قَوَامًا “Onlar harcadıkları zaman ne savurganlığa saparlar, ne de cimrilik ederler Harcamaları, bu ikisinin arasında dengeli olur.” (Furkân, 25/67) âyetinde, Müslümanlardan gerek bireysel gerekse toplumsal hayatlarında israfla cimrilik arasında tam bir denge kurmaları istenmektedir. İsrâ sûresinde de aynı ilke şöyle vurgulanmaktadır:
وَلاَ

تَجْعَلْ
يَدَكَ
مَغْلُولَةً
اِلَى
عُنُقِكَ
وَلاَ
تَبْسُطْهَا
كُلَّ
الْبَسْطِ
فَتَقْعُدَ
مَلُومًا
مَحْسُورًا “Eli sıkı olma, büsbütün eli açık da olma. Sonra kınanır ve çaresiz kalırsın.” (İsrâ, 17/29) Âyetteki   “Eli sıkı olma” ifadesiyle cimrilik kast edilmektedir. Ellerin büsbütün açık olması ise israftan kinayedir. Yani ne öyle ellerini boynuna bağlamış gibi cimri ol; ne de malını saçıp savur. Çünkü her iki hâl de insanın kınanmasına ve üzüntüye uğramasına sebep olur. Aynı surenin 26. ve 27. âyetlerinde de infak ve harcama emredilirken, tüketim sınırının savurganlık ve gösterişe varacak şekilde ihlal edilmesi yasaklanmaktadır: وَاَتِ
ذَا
الْقُرْبَى
حَقَّهُ
وَالْمِسْكِ&#16
10;نَ وَابْنَ
السَّبِيلِ
وَلاَ
تُبَذِّرْ
تَبْذِيرًا “Akrabaya, yoksula ve yolda kalmış yolcuya haklarım ver, fakat saçıp savurma.”
اِنَّ
الْمُبَذِّر&#16
16;ينَ كَانُوا
اِخْوَانَ
الشَّيَاطِي&#16
06;ِ وَكَانَ
الشَّيْطَان&#16
15; لِرَبِّهِ
كَفُورًا
“Çünkü saçıp savuranlar şeytanların kardeşleridir. Şeytan ise Rabbine karşı çok nankörlük etmiştir” Tüketimde iktisat ve denge prensibi şu ayetlerde de vurgulanmakta; bahşedilen nimetlerden, iktisat ve denge prensibini ihlal etmeden helal ve meşru ölçüler içerisinde yararlanılması istenmektedir:
يَآاَيُّهَا
الَّذِينَ
اَمَنُوا لاَ
تُحَرِّمُوا
طَيِّبَاتِ

مَا اَحَلَّ
اللهُ لَكُمْ
وَلاَ
تَعْتَدُوا
اِنَّ اللهَ
لاَ يُحِبُّ
الْمُعْتَدِ&#16
10;نَ “Ey iman edenler! Allah’ın size helal kıldığı iyi ve temiz
nimetleri (kendinize) haram etmeyin ve (Allah’ın koyduğu) sınırları aşmayın.
Çünkü Allah haddi aşanları sevmez.” (Mâide, 5/87)
وَكُلُوا
مِمَّا
رَزَقَكُمُ
اللهُ
حَلاَلاً
طَيِّبًا
وَاتَّقُوا
اللهَ
الَّذِى
اَنْتُمْ
بِهِ
مُؤْمِنُونَ
“Allah’ın size rızık olarak verdiklerinden helâl, iyi ve temiz olarak yiyin ve
kendisine inanmakta olduğunuz Allah’a karşı gelmekten sakının.” (Mâide,
5/88) Görüldüğü gibi yüce Rabbimiz (c.c), verdiği maddî ve
manevî nimetlerin ölçülü kullanılmasını istemekte; haddi aşıp
savurganlık yapılmamasını ya da cimrilik edip söz konusu nimetlerin atıl tutulmasını
yasaklamaktadır. Diğer bir ifadeyle İslam’da insanlardan, sosyal ilişkiler dâhil,
hayatlarının her alanında olduğu gibi ekonomik hayatta da ifrat ve tefritten uzak,
ölçülü ve dengeli olmaları istenmiştir. Bu nedenle ifrat noktası olan israf
ile tefrit noktası olan cimriliğin her ikisi de yasaklanmıştır. İktisatlı yaşamak (orta yol) ise teşvik
edilmiştir. İktisatlı yaşamaya “orta yol” da diyebiliriz. Orta yol, insan hayatının
âdeta bir sigortasıdır. Hz. Peygamber (s.a.s), لاَ
يَعُولُ مَنِ
اقْتَصَدَ “İktisat
eden geçim sıkıntısı çekmez” (Kenzu’l-Ummal, III,49, 5430)
buyurmuşlar, kendileri de hayatlarının her alanında orta seviyede mütevazı bir hayat
yaşamışlardır. Harcamalarda dengeli olmanın (iktisatlı davranmanın)
ölçüsü ise, meşru ihtiyaçlardır. Bu bakımdan zamana,
mekâna ve kişinin durumuna göre değişiklik arz eden ihtiyaç
ölçüleri iyi belirlenmelidir. Kişi bu konuda karar verirken bu ilahî
ölçülerin yanı sıra aklını ve vicdanını da devreye sokmalıdır.   DR.
Muhlis AKAR

islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler